

Minder olievervuiling in onze kustwateren

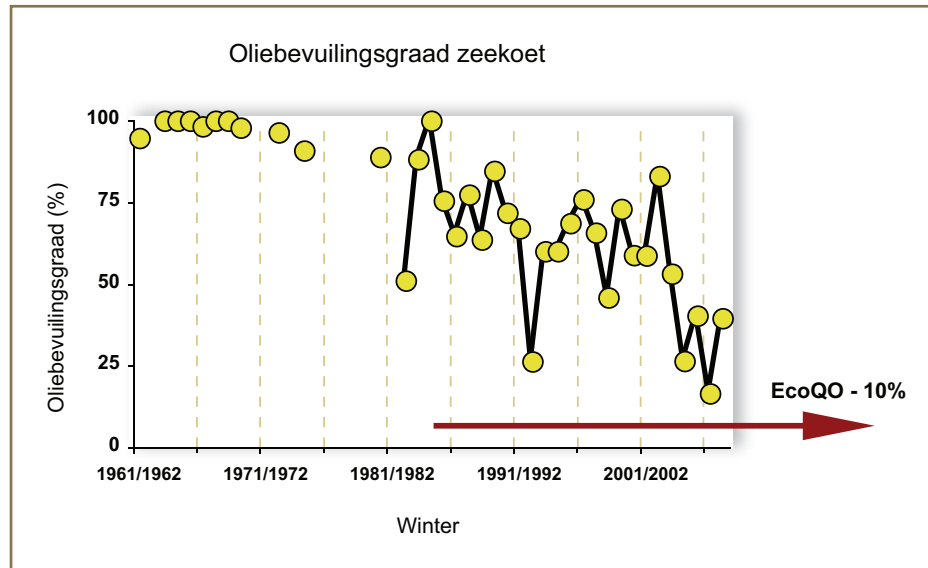
De wintertellingen van aangespoelde zeevogels langs de Vlaamse kust is een van de langstlopende monitoringprojecten in ons land. De eerste tellingen dateren van de winter van 1961-1962 en Vlaanderen was daarmee een voorloper in Europa. Sinds 1991 is het INBO verantwoordelijk voor de tellingen. Minstens een maal per maand onderzoeken we de hele kust met de hulp van een groep vrijwilligers. Sinds de winter 2006-2007 verloopt het onderzoek in opdracht van de Afdeling Kust van het Agentschap Maritieme

Dienstverlening en Kust, en in nauwe samenwerking met het Vlaams Instituut voor de Zee.

Het monitoringproject van de Vlaamse stranden is inmiddels van groot belang gebleken voor het onderzoek naar het duurzame behoud van ons mariene milieu. Als lidstaat van de OSPAR-conventie dient België bijvoorbeeld regelmatig te rapporteren over de gezondheidstoestand van het Belgische deel van de Noordzee. Ons land moet

ook voldoende maatregelen nemen om de zogenaamde Ecological Quality Objectives (EcoQOs) te behalen. Die EcoQOs zijn een indicator voor de toestand van de mariene biodiversiteit en voor de gezondheid van ons mariene milieu.

De zeekoet overwintert in grote aantallen in het Belgische deel van de Noordzee. De oliebevulingsgraad van aangespoelde zeekoeten is een goede graadmeter voor de chronische olievervuiling van ons mariene milieu. De OSPAR-doelstelling is dat minder dan 10% van de aangespoelde zeekoeten met olie bevuild mag zijn. Het INBO-onderzoek toont aan dat het de goede kant op gaat: de oliebevulingsgraad bij de zeekoet vertoont al enkele decennia een sterk dalende trend. In de beginjaren van het onderzoek waren vrijwel alle gevonden zeekoeten met olie besmeurd. Tegenwoordig is het percentage gedaald tot minder dan 50%. Het door OSPAR gestelde streefdoel van 10% is in zicht maar is nog nooit gehaald. Helaas behoren de Belgische mariene gebieden nog altijd tot de meest met olie bevulde zones in de Noordzee.

De graad van oliebevuilding bij aangespoelde zeekoeten daalt sterk.

Er is een website waarop bezoekers kunnen rondneuzen in onze uitgebreide database: www.vliz.be/olieslachtoffers. Je kan er eenvoudige grafieken en tabellen maken van het aantal aangespoelde zeevogels en de graad van oliebevuilding. De website bevat ook de nodige achtergrondinformatie.

Eric WM Stienen (eric.stienen@inbo.be)

22

23

51

Vruchten van twee zuivere wilde appels (nrs. 23 en 51) en van een hybride (nr. 22)

Wilde appel, een bosvrucht in de verdrukking

Wilde appel (*Malus sylvestris*) is een bedreigde soort in onze bossen. Van nature is hij een zeldzame bosbewoner en hij heeft veel licht nodig voor bloei en vruchtvorming. Omdat de wilde appel niet zo hoog uitgroeit en zijn takken het volle zonlicht niet kunnen bereiken onder een gesloten kronendak, heeft hij het in onze bossen hard te verduren. Dat de wilde appel vandaag zo zeldzaam is in onze bossen, komt ook doordat hij er vroeger vaak uit geweerd is als oninteressant voor de houtproductie. Daarnaast is er

het minder bekende fenomeen van inkruising van vreemde genen: de wilde appel is verwant met cultuurrappels (*Malus domestica*) en ze kunnen met elkaar kruisen. Zo ontstaan hybriden en kan op termijn genetische informatie van de 'zuivere' wilde appelpopulaties verloren gaan.

In Vlaanderen zijn er waarschijnlijk niet meer dan een 200-tal bomen zuivere wilde appel over. De grote meerderheid ervan staat in het Meerdaalwoud. Daarbuiten is de soort

beperkt tot verspreide relictgroepjes zoals in het Wijnen-dalebos bij Torhout (5 exemplaren) en in Voeren (9), of relictindividuen zoals in het Voorbos in Heuvelland of in een bosje te Bilzen. De vroegere bescherming van wilde appel als voer voor het jachtwild in het Meerdaalwoud en het Wij-nendalebos heeft er waarschijnlijk toe bijgedragen dat we de soort daar nu nog treffen.

Van de 187 geïdentificeerde wilde appels in het Meerdaal-woud bleken er na genetische analyse 8 hybride te zijn. De variatie in bladbehaving en vruchtgrootte was groot, maar het bleken geen onderscheidende kenmerken te zijn tus-sen de genetisch zuivere en de hybride exemplaren. De grootste vrucht van de genetisch zuivere wilde appels was maar liefst 3,9 cm groot (volgens de veldflora's is de maxi-male vruchtdiameter 3,5 cm). Twijgbehaving bleek al hele-maal geen betrouwbaar kenmerk te zijn. De schil van de hybride appeltjes vertoonde wel een patroon van verticaal rode streepjes, zoals ook bij heel wat cultuurappels te zien is. Geen enkele van de genetisch zuivere wilde appels ver-toonde dit opvallende patroon.

Het INBO legde in samenspraak met het Agentschap voor Natuur en Bos een aanplant van genetisch zuivere wilde appel aan in Dentergem. Hier kunnen appels geogst wor-den voor de opkweek van nieuw plantsoen. Als we weer tot vitale populaties willen komen, dan is het aangewezen om met dit plantsoen gericht aanplantingen uit te voeren. Een andere behoudmaatregel kan erin bestaan om hybriden en verwilderde appels te verwijderen. Vroegere aanplantingen van zogenaamde wilde appels met duidelijk kenmerken van cultuurappelbomen kunnen worden weggekapt. Het is aan

te raden om beschaduwde wilde appels vrij te stellen zodat ze tot bloei en vruchtvorming kunnen komen. Ten slotte willen we vermelden dat alle Vlaamse appels, inclusief hy-briden, werden aangeplant in Rillaar, in samenwerking met K.U.Leuven. Een collectie voor heel België werd aangelegd in Philippeville.

Dit onderzoek werd uitgevoerd in het kader van een BEL-SPO-project met als partners o.a. het Instituut voor Land-bouw- en Visserijonderzoek (ILVO) en de K.U.Leuven.

Kristine Vander Mijnsbrugge
(kristine.vandermijnsbrugge@inbo.be),
ANB-medewerker gedetacheerd bij het INBO